

totuși independent unii de alții și, în orice caz, ignorându-se reciproc.

V. Bogrea.

IV.

Din toponimia românească.

Abrud.

Pentru originea acestui nume, de care s'a ocupat pe larg d. Drăganu în revista de față (I, 129 sqq.), ar fi, totuși, de luat în seamă și turc.-pers. (deci cuman?) *abroud*, *ebroud*, „hyacinthe (fleur)“ (Kieffer-Bianchi, I, 728), adică: „jacinthe, zambila, hyacinthus orientalis“ (Panțu, 335), cum și acel ung. *abrud* (*jü*), „Gürtel (kraut), sieb[enbürgisch]“, din care Miklosich (*Über die Mundarten u. Wanderungen d. Ziegenuer Europa's*, X, în „Denkschr. d. Wien. Akad.“, XXX, 433) derivă pe țig. *abruditikon* (*iar*)¹.

Caransebeș.

Asupra finalului - *sebeș* (vechiu: *șebeș*) nu există îndoială: identitatea lui cu ung. *sebes*, „răpede, iute“, e pentru toți evidentă.

Nu tot așa stă lucrul, însă, cu partea întâia: căci puțini pot crede, ca dd. Ghidiu și Bălan, în „fostul opid“ *Căran* (*Monografia orașului Caransebeș*, p. 2).

Soluția problemei trebuie căutată în forma arhaică a numelui: *Cavaransebeș* (N. Iorga, *Scrisori și inscr. ardelene și maramureșene*, I, 45), *Căvărănebeș* (Idem, *Documente nouă relative la Petru Șchiopul și Mihaiu-Viteazul*, p. 30; în catagrafia financiară a Ardealului, orânduită de Mihaiu imediat după cucerire), „orașu *Căvăran Șebeșului*“ (în Predoslavia Paliei de la Orăștie; v. Bianu-Hodoș, *Bibliografia românească veche*, I, 95).

Această formă singură, care se păstrează și azi în numele satului vecin *Căvăran*, exclude un etymon turanic de felul lui

¹) Pentru *Deva*, cf. n. femeiesc vr. *Deva*, *Devă* (Archiva Istorică, I, 89), sl. *Děva*, *Děvana*, „die Göttin des Frühlings und der Fruchtbarkeit“ (Krek, *Slav. Literaturgesch.* 2, p. 403) = bulg. *děva*, „Jungfrau“ (și n. de persoană: *Děva*; v. Weigand, *Jahresb.* XXVI, XXIX, p. 161).

Tot astfel, pentru *Bihor* (cf. *Biharea*) explicat de obicei din *Vifor*, dar nesigur (v. O. Densusianu, *Graul din Țara Hațegului*), ar fi de gândit și la arhaicul *bihor* = bivoli: „*bihori* = biholi, bivoli“, într'un act din 1659 (N. Iorga, *Studii și documente*, VI, 86).

Și cu privire la numele *Crișului*, explicat ca „răul aurifer“ (Kisch), se poate menționa un apelativ: *criș*, „tină, murdărie pe piele“ (Codin, *O seamă de cuvinte din Muntenia*...

Karanz din serb. *Karanovaț* (cf. satul *Cărănău* din Râmnicul-Sărat) sau *Karano-Tvrtkovits* (v. *Revue des Études Slaves*, I, 53), zădărniciind o întreagă serie de ipoteze oțioase¹. Dar ea face mai mult: coroborînd cu *Căvăranul* amintit și cu *Caravanul* din Teleorman² (= *caravan*, „car mare pentru transport“, la Păsculescu, p. 328³) arhaicul *Cavaransebeș*, care, prin forma sincopată *Căvransebeș* (atestată în catagrafia sus-pomenită, p. 31), duce direct la forma de disimilație *Caransebeș*, adecă la aspectul actual al numelui, se dovedește a nu fi decât un reflex prin metateză al lui **Caravansebeș*, „târg (de caravane, cu han) pe apa Sebeșului“, din turc. *karvan* s. *kervan* (*seray*), „caravansé-rail, hôtellerie pour les carrosses“ (Șăineanu), alb. *karvan* s. *karavan*, sârb. *karvan*, bulg. *karavan* (G. Meyer); cf. ngr. *καρβασάρις*, rom. *Carvasar* (în graiul Evreilor din Iași, după Tiktin, „ulița vămii turcești de odinioară“, despre care v. rev. „Ioan Neculce“, I, 227), *carvasară*, *cărvăsărie*, etc.

Lăune.

Numele de deal și sat argeșean *Lăunele-de-jos* și *Lăunele-de-sus* vine, de sigur, de la pârâul *Lăune*, afluent al Oltului (cf. și *Gura-Lăunului*, sat în Argeș).

Numele pârâului însuși reprezintă, credem, un apelativ dispărut, **lăune*, dintr'un prototip latin de felul lui *miro*, *-onem* (din care: *minune*), *gyro*, *-nem* (după Candrea, *genune*,⁴) sau **salo*, *-nem* (rom. *sărune*, „locul unde se dă sare la oi“): lat. **lavo*, *-onem*, „loc de scaldat, lăutoare, baie“ (din *lavare*, „lau, spăl, scald“).

Ar fi, deci, de adaus la elementele latine ale lexicului românesc și la derivatele în *-une* (Pascu, *Sufixe românești*, p. 54).

V Bogrea.

¹ Rămân totuși destule: sârb. *kovaran*, „faisch, ränkisch“, *kvaran*, „verdorben, schandhaft“ (Filipovic), sau ung. *kóvár*, „cetate-de-piatră“, până la *Καρωάνιας*, „Karawanken“, numele prelungirii Alpilor Carnici dintre Dunăre și Sava, la Ptolemaeus (Γεωγραφικὴ ὁρίησις, II, 13).

² Nu: *Carvanul* s. *Garvanul* (cf. *Gavran*, s.-cr. *gavran* 'Rabe', nr. *gavran* „corb mare“, bulg. *garvan*, dr. *garvan*) = Corbul, din Constanța (ibid.: *Cuzgun* = turc. *quzgun*, „corb“). — Cf. tot în Teleorman: *Caravanești*, *Carvanița*.

³ Și: *carđan*, „(car) domnesc și negustoresc“ (Rev. Tocilescu, III, 262). — În *Carăș-Severin* avem, poate, pe sârb. *karaš*, „Karausche“ (Filipovic).

⁴ Explicație incontestabil de preferat celei din gr. *ὠγενός*, „ocean“ — celt. *genu* din *Genua* (Hasdeu, *Cuvente*, II, 205 sqq.), *gheenă* (Cihac) sau *geană* (Pascu. *Despre cimilituri*. I. 159).